

Duna–Tisza Közi Falugondnoki

Hírlevél

XVIII. évfolyam, 94. szám

2015/6.

Kiáltvány Európaért

Azt akarjuk, hogy Európa a békén és az igazságosságon alapuljon!

Minket, néhány európai ország állampolgárát, aggodalommal tölt el kontinensünk jövője. Európa gazdasági, szociális, politikai és kulturális fejlődése egyre jobban eltávolodik attól, amit az emberek – nem csak az európaiak – reméltek a II. világháborút követően: soha többé háború és diktatúra, soha többé gyarmatosító erőfitogtatás és kizsákmányolás: helyette nemzetközi megértés, nemzetközi egyeztetés, gazdasági újjáépítés és szociális igazságosság – élet politikai szabadságban, kulturális többszínűségben és alkotmányos demokráciában.

Veszély a szabadságra, demokráciára és békére

Európában a következők veszélyeztetik a jólétet, demokráciát és a békét: a magas eladósodottsági szint a legtöbb európai országban, a magas munkanélküliségi ráta, különösen a fiatalok körében, a növekvő infláció, a kis és középvállalkozások gyengülése és csökkenő száma, a megszámlálhatatlan meg nem oldott kérdés a Balkánról, Afrikából, Közép-Keletről és Afganisztánból érkező milliós menekült áradattal kapcsolatban, a civil és emberi jogok figyelembe nem vétele az államok részéről és a növekvő szociális és politikai feszültség az államokon belül és az államok között.

A politikai és gazdasági kríziseket nem megfelelően arra használják fel, hogy az Európai Unió politikai erőket nagymértékben központosítsák – a mi szabadságunk és szuverenitásunk kárára. Több állampolgár

(Folytatás a 2. és 3. oldalon!)

Áprily János: Őszi rigódal

*Megeste már a dér a bokros oldalt,
fenn vadlúd-ék húz vadlúd-ék után.
Ragyog az ősz. És dalt hallok, rigódalt,
egy ritka lombú vadcseresznye-fán. -
Ilyenkor cinke cserreg és ökörszem,
rég hallgat búbosbanka- s gerleszó.
Ha pártaian s nem várja fészek-öl sem,
miért szól még a megtévedt rigó?
Tán június sugár-illúziója
remegett át a bíbor lomb felett,
s attól dalol a völgy révült rigója
ilyen évszak-tévesztő éneket.
Nem is téved: halkan szól, mintha félne,
kőd ül a hangok túlfinom során,
mintha húnyt szemmel, álmában zenélne,
egy álom-őszben, álom-fuvalán.
A hangja nem fog mámorral kitelni,
nagy líra nincs. S mégis, így volna jó:
amíg a hófelhő jön, énekelni,
mint az a révült, holdkóros rigó.*

Aggódunk Európa jövőjéért!

(Folytatás az 1. oldalról!)

is észrevette, hogy többé már nem lehetséges őszinte párbeszédet lefolytatnia a politika képviselőivel. Ráébredtek, hogy a vezetők saját politikai döntéseiknél nem veszik figyelembe az embereket. Ugyancsak észrevették, hogy a médiában mesterségesen generálnak egy bizonyos gyengeségérzetet. Különböző krízisek, s folyamatosan újak kreálása azért van, hogy elvonja a figyelmet az alapvető kérdésekről és arról, hogy ténylegesen mi is történik. Az Egyesült Államokkal karöltve és szinte rabszolgaszerű hűséggel az Európai Unió államai és a NATO sok éve már megszegi a nemzetközi törvényeket. Mi, európai állampolgárok együtt érzünk minden embertársunkkal és azokkal az emberekkel, akik megszenvedték és a mai napig szenvednek ettől a helyzettől.

A Jugoszlávia elleni háború volt a hanyatlás. A 2000-ben Ausztria ellen hozott szankciók célja – amelyek több hónapig tartottak – az volt, hogy egy demokratikusan választott kormányt megdöntsének. 2004-ben úgy, mint 2013-ban és 2014-ben az Egyesült Államok az Európai Unióval közösen erőteljesen beavatkozott Ukrajna belügyeibe és hozzájárult a régióban dúló háborúhoz – Európa szívében. A Görögországgal szembeni viselkedés pedig 2010 óta sok embert megaláz. Olyan embereket, akiknek elődjei abban az országban éltek, amely az európai gondolkodás és kultúra létrehozásának a szülőhelye volt.

Európa kulturális öröksége

Az első európai törvény az ókori Görögországból ered. Az ókori Görögország politikusai kötelességüknek tekintették, hogy az igazságtalanság ellen fel kell lépni. A görög filozófusok lefektették a tudományos gondolkodás alapjait. Az alapvető szociális és politikai etikai kérdésekre adott válaszokért megszenvedtek, éppúgy, mint az oktatás módszeres elméletéért. Krisztus előtt 5. században Hippokratész, a kósi orvosi iskola vezetője megalkotta az Orvosi Etikát, amely századokon át alapvetően befolyásolta az orvosi gyakorlatot. Görögország Európa művészetében és építészetében sztenderdek állított fel, az embert véve alapul, ezzel ösztönözve olyan fejlesztéseket, amelyek még a mai napig is folynak. Azok a görögök is léteztek, akik az európai modell-államok alaptörvényeit kidolgozták 2500 évvel ezelőtt, amik a következők: demokrácia, hatalom megosztása és természetes jog. Azt követelték, hogy az állam tetteit az emberi természetet alapul vevő etika alapján mérjék, értékeljék, hogy ne következhesen be önkényuralom és zsarnokság.

Arisztotelész, görög filozófus volt az, aki kimondta, hogy egy igazságos államban a pénz nem lehet a hatalom célja. Amikor a kegyetlen politikai erők erőltették a „öserdő törvényeit”, az európai történelem a keserű összecsapások és háború mélységébe zuhant. A kegyetlen viselkedés, amely által a politika és a média az önálló országok és az emberek elleni közérzetet terem-

ti meg, kontinensünkkel történt múltbéli szörnyűségeit idézi fel. Mivel a nukleáris pusztítás lehetősége adott a világban, a katonai összecsapásra vagy háborúra való felbujtás – mint például ami Oroszország ellen is volt – tiszta örületet képvisel.

Európa válaszút előtt

Európa történelme az igazságtalanság és az erőszak történelme, de ugyanakkor annak is a történelme, hogy saját morális meggyőződésből és politikai erőből le lehet győzni a gonoszt. A keleti és a keresztény emberséges hagyományok életképes alapokat dolgoztak ki, a törvény előtt egyenjogúságra, emberségesre és az emberi méltóság tiszteletére. Bármikor a történelem során, amikor ezek az alapok kifejthették hatásukat, az emberi együttélés békés, igazságos és biztonságos volt. Ezt az állapotot gyakran általános jólét, szociális egyenlőség és kulturális fellendülés kísérte.

Európa jellemzője, hogy kis területen nagyon sokféle kultúra és nemzet él, Krétától az Északi Sarkig, Lisszabontól Jekatyerinburgig. Az európai emberek sokban hozzájárultak az élet sok területén (a jelenlegi állapot kialakulásához) az elmúlt 2500 év alatt.

Az emberek békében és szabadságban való együttélése, a még erőteljesebb igazságosság felé vivő törvények és jogok kidolgozása alapvető fontossággal bírt Európa és a világ számára.

Európa nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az emberi jogokat és a nemzetközi jog alapjait jelenleg nemzeti alkotmányok és nemzetközi egyezmények garantálják (Egyesült Nemzetek Okirata, Civil és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezménye, Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezménye).

Ezért követeljük:

- az emberi élet védelme teljes elsőbbséget élvezzen és hogy a jelenleg megfelelően működő feltételek, szociális jólét, nyugdíjrendszer, orvosi ellátás tönkretételére lett lépések és az eutanázia melletti minden lépést szüntessenek meg,

mert minden embernek joga van az élethez és a szabadsághoz. Az emberek élethez való joga az alapja az emberi jogoknak. Teljes értéket képvisel. Az emberi élet szent, elidegeníthetetlen, és nem lehet semmilyen más megfontolás tárgya. Az „élet tisztelete” mindenkinek felelt kell, hogy álljon. Minden embernek joga van az élethez és a testi teljességhez. Elidegeníthetetlen társadalmi joga van minden embernek, például az igazságos munkakörülményekhez, társadalombiztosításhoz, egy megfelelő életszínvonalhoz saját maga és családja számára, ide értve a megfelelő élelmet, ruházatot, a lakhatáshoz, az oktatáshoz való hozzáférést és a kulturális és politikai életben való részvétel biztosítását.

- meg kell szüntetni minden családelles ideológiát a nemzeti és nemzetközi szabályozásokban, *mert a család az alapvető és természetes magja a társadalomnak, és a lehetséges legnagyobb védelmet és támogatást kell élveznie.*
- meg kell állítani az állami iskoláink mindennemű oktatási feldarabolását, hogy újra támogassák a tudományos ismeretekre alapuló szakmai tartalmakat, hogy a társadalmi összekapcsolódást, szociális etikát és a polgári oktatást megerősítsék, és hogy az iskolák eleget tudjanak tenni az alkotmány által garantált feladatoknak, miszerint komoly és felelős állampolgárokat tanítsanak, neveljenek. A független államok legalapvetőbb feladata az oktatás. Nem lehet, hogy a fiatalok nem felelnek meg a munkahelyen, amikor befejezik az iskolát és így ezért mellőzöttekké válnak, *mert mindenkinek joga van az oktatáshoz. Az emberi természet teljes kifejlődését szolgálja, képessé tesz felelősséget vállalni a közjóért és a békéért. Ebben az értelemben az oktatás elősegíti az emberi méltóság felismerését és képessé teszi az emberiséget, hogy elérje és gyakorolja a megértést, toleranciát és a barátságot minden nemzet között.*
- hogy nem lehet egy önmaguk által kikiáltott nemzetközi politikai, média és (pénzügyi) gazdasági „elit”, amely az emberek és állampolgárok sorsát eldönti, *mert az emberek, az állampolgárok szuverének az államon belül (az emberek szuverenitása) és ezért az állampolgárok minden politikai joggal és szabadsággal rendelkeznek. Szólásszabadság van, szabad gyülekezési jog van, szabad egyesülési jog van, joguk van a szabad választáshoz és népszavazáshoz. A választott hivatalnokok és államok a közjó független meghatalmazottai. Az állampolgárok szabad joga az információhoz való jutáshoz és a demokrácia érdekét képviselő média megköveteli, hogy a média elkötelezett legyen az igazság, a közjó felé és egyben objektív és kiegyensúlyozott tudósítást nyújtson. A gazdaság az embereket szolgálja, minden állam szabadon rendelkezik saját gazdasági rendszere felett, különös tekintettel a saját valutája felett. A nemzeti forrásokat meg kell védeni és biztosítani kell azokat a jövő nemzedékek számára.*
- hogy minden államban a titkos szolgálatok és rendőri hatóságok tevékenysége csak a törvényben meghatározott saját alapvető feladataik ellátására terjedjen ki, és véget kell vetni a határokon átnyúló mindenfajta személyes adatra kiterjedő adatgyűjtésnek, *mert minden embernek joga van a magánélethez, joga van ahhoz, hogy az állam önkényétől megvédjék. A kormány tevékenysége csak akkor jogos és törvényes, hogyha az a törvények és a jogszabályok fenntartását biztosítja (jogrend).*
- hogy az embereket és az államokat nem kényszerítik függőségekre, mint például hitelcsapdába „gyűlöletes hitelek”, amelyek csak tovább erősítik az országok leigázását az Európai Unió, az IMF, és hasonló szervezetek pénzügyi dominanciája által, és az ehhez szorosan kapcsolódó állami függetlenség elvesztését tegyék semmissé,

mert minden nemzetnek joga van a saját országához, függetlenül a méretétől, a gazdasági és haderejétől, a nemzetközi társadalom egyenlő tagja.

- hogy minden európai ország belügyébe való beavatkozástól tartózkodni kell, legyen az politikai vagy gazdasági nyomás révén, vagy a szavazati eredmények befolyásolása által, illetve az összes megegyezést vissza kell fordítani, amit ilyen módon értek el, *mert minden nemzetnek joga van az önrendelkezéshez és ennek folytán szabadon meghatározhatják saját politikai helyzetüket, és folytathatják saját gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.*
- minden európai ország lemond arról, hogy a haderejét használja gazdasági és politikai céljai elérése érdekében, a nemzetközi jogot tiszteletben tartja, és aszerint cselekszik. Minden háborúnak véget kell vetni, *mert minden államnak joga van a területi egységéhez és a politikai függetlenségéhez. Minden háború megsérti az emberi jogokat. A konfliktusokat békés úton kell megoldani és tárgyaló asztalnál. Mindenkinek joga van egy nemzetközi rendhez, amely biztosítja a békés és szabad életet.*

Az emberi cselekedeteket az etikának kell meghatároznia

Újra a jóhiszeműségnek kell minden emberi kapcsolat és politikai tevékenység alapjának lennie. Ezen alaptétel nélkül nem lehet bízni az államokon belüli és azok közti megállapodásokban, és az önkény szabad utat kap. Ellenőrző szervek (mint a „kormány”) és mindennemű befolyásolási gyakorlatok – amelyeknek az emberek befolyásolása a célja pszichológiai módszerekkel való visszaélés által teljes valós információk nélkül – megfosztják a lakosságot az önálló vélemény formálásának lehetőségétől. Így megsértik az emberi méltóságot, és lerombolják a politikai párbeszéd és jogi rendszer alapjait.

Az emberek képesek empátiájukkal és értelmükkel felismerni egy erkölcsi és politikai tevékenység alapvető beállítottságát, hogy emberi és szociális módon érezzenek és gondolkodjanak, és hogy megtanuljanak ennek megfelelően cselekedni. Ez az emberi szív természete. Értelmük és lelkiismeret által vezérelve ezek az alapvető irányok a teljes morális, jogi és politikai elhatározásnak az alapjait jelenthetik, amely elhatározások az emberi és társadalmi életet irányítják. Garantálják az emberi méltóságot, szemben a mulandó ideológiákkal.

Nem fogjuk feladni, ami jogként ismert és amit helyesnek ítélünk,

mert minden emberi lény jogokban és méltóságban szabadnak és egyenlőnek születik. Értellemmel és lelkiismerettel rendelkeznek és a testvériség szellemében kell egymás iránt cselekedniük.

A 2015. szeptember 4-6. között Svájcban megrendezett 23. Nemzetközi Konferencia 300 résztvevője által adoptálva. A résztvevők között az alábbi felszólalók voltak:

.....Csörszné Zelenák Katalin (Magyarország).....

Öt megyés falugondnoki találkozó Tompán

Nem könnyű elnyerni a bizalmat

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének szervezésében az Egészséges Bács-Kiskunért projekt keretében Tompán rendezték meg október 29-én a falugondnokok találkozóját, melyen öt megye falu- és tanyagondnokai, polgármesterei, jegyzői és intézményvezetői vettek részt. A rendezvény célja a vidék- és tanyafejlesztés, valamint a tanyagondnoki szolgálatok fejlesztési lehetőségei, valamint a TÁMOP 6.1.5 program keretében megvalósuló Kiskert program minél szélesebb körben történő megismerését szolgálta.

Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője köszöntője után a helyi Koló néptáncsoport tartott ízelítőt a helyiek hagyományörzéséről. A kilenc éve alakult táncsoport vezetője elmondta, hogy nagyrészt középkorúak táncolnak a társulatban, de már vannak érdeklődők a fiatal generációból is.

Ezt követően Véh László, Tompa polgármestere vette át a szót, aki előadásában kitért a vidéki élet nehézségeire, problémáira és azokra a lehetőségekre, melyek megoldást jelenthetnek ezen települések fennmaradására és fejlődésére. Hangsúlyozta, hogy nagyon nagy szükség van a gazdálkodó emberekre, azokra, akik mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkoznak. Külön kiemelte a kézműves termékek fontosságát. Ennek előfutáraként 2013-ban a tanyapályázat keretében Tompa és Kelebia összefogásával született meg a Bácskai Becses védjegy, mely azóta is a települések közötti együttműködés

jeles példája. Az önkormányzatok tervei között szerepel, hogy a piacokon nem csupán nyers termékek lesznek megtalálhatóak, hanem házi és kisgazdaságokban feldolgozott késztermékek is helyet kapnak.

A polgármester külön megköszönte a tanyagondnokok áldozatos munkáját, hiszen ők azok, akik kapcsolatot/információs hálót képeznek a település külterületén élők és az önkormányzat között. Nagyban hozzájárultak a védjegy létrehozása során a

településen tevékenykedő termelők feltérképezéséhez is.

Ezután Háda Attila, a Földművelésügyi Minisztérium Agrárfejlesztési Főosztály főosztályvezető-helyettese az elmúlt évek vidékfejlesztési pályázatainak tapasztalatairól, valamint a következő évben is megjelenő tanyapályázatról adott tájékoztatást. Elmondta, hogy jövő évben több mint 1,2 milliárd forint áll rendelkezésre tanyafejlesztési programok támogatására.

Hada Attila

Dr. Hajdu Edit

Véh László

Dr. Hajdu Edit szőlőnemesítő a csemege-szőlő rezisztens fajtáinak népszerűsítése érdekében tartotta meg előadását. A jelenlévőket tájékoztatta arról, hogy a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének Egészséges Bács-Kiskunért pályázati programjának keretében a Bács-Kiskun megyében élők számára nyitott az út, hogy hozzájussanak ezekhez a rezisztens szőlőfajtákhoz. Részletesen bemutatta a csemege-szőlő házi kerti termesztését. Előadásában külön kifejtette azoknak a csemege-szőlő fajtáknak a jellemzőit, melyek a pályázati lehetőségnek köszönhetően a jelentkező családok kertjeibe kerülhet.

Tompa külterületén két tanyagondnoki körzet működik, és ha falugondnoki találkozóról van szó, akkor nem maradhat el a szolgálatot teljesítők bemutatkozója sem. Nem volt ez másképp Tompán sem. A rendezvény házigazdáiként jelenlévő tompai tanyagondnokok, Kovács Sándor és Jónás László a tanyagondnoki munkáról, saját tapasztalataikról meséltek. Elmondták, hogy munkájukat bizalmi állásként élik meg. Nagyon nehéz az idős tanyasi emberek bizalmát elnyerni, de úgy érzik, nekik sikerült. Kovács Sándor érdekességgéppen megemlítette egyik legidősebb gondozottját, a 98

éves bácsit, akiről elmondta, hogy vele van a legkevesebb törődni való. „Amióta tanyagondnok vagyok – és annak bizony már nyolc éve – ezt a bácsit fekvé még nem találtam. Csak kisebb segítséget igényel, mint például a bevásárlás. Egyébként ellátja magát és rendezi kertjét.”

A vendéglátók jóvoltából a találkozó szüneteiben a közmunkaprogramban előállított termékekből

kaphattunk kóstolót, ami a jelenlévők körében nagy népszerűségnek örvendett. Az előadások után pedig ízletes ebéddel kedveskedtek a helyiek. A programok az ebéd után sem értek véget, hiszen mindenkit vártak a tompai Szent Anna templomban, ahol Kovács Sándor tanyagondnok, helytörténész mesélte el a templom történetét.

Kovács Edit

Látóúton jártunk Heves megyében

Mindig előre kell haladni

„Akik élünk-halunk e hegy tövéen, / szülőföldnek becézzük e tájat: / Eszünk kenyeret, kortyoljuk borát és / itt minket mindig hazavárnak” – Fülöp Lajos Szülőföldünk címe jutott eszünkbe, amikor október elején Heves megye szépségeivel és nevezetességeivel ismerkedtünk meg a falu- ésanyagondnokoknak szervezett látóúton.

Őszi túránk október első hétfőjén zajlott le. Kellemes kora őszi időben, csodásan meleg napsütéssel ajándékozott meg minket a természet – utazásunk mindhárom napján. Először Gyöngyösön álltunk meg. Megtekintettük a Mátra Múzeumot, mely elsősorban a várossal és a Mátra-vidékkel kapcsolatos emlékeket, dokumentumokat gyűjti, egy részüket állandó kiállításon mutatja be. A földszinti helyiségekben vadászati, és vadászattörténeti tárgyakat láttunk. Az emeleti termekben természettudományi kiállítás kapott helyet, ahol különleges ásványokat, különféle kővételeket, kristályképződményeket állítottak ki. A múzeum legkülönlegesebb látnivalója a fedett udvaron felállított mamutcsontváz, az egyetlen teljesnek tekinthető az országban. A tárlat harmadik része a város történetével foglalkozik, valamint az orvos, természettudós, nyelvújító Bugát Pál munkásságának állít emléket.

Gyönyörű déli napsütésben továbbindulva, rövid utazás után Parádsasvárra érkeztünk, ahol kedves falugondnok kollégánknak, Pifkóné Táborita Ber-

nadett fogadott szeretettel, pogácsával és innivalóval. Először a jelenleg nem üzemelő, csaknem romos valamikori üveggyárral szemben lévő Kristálygalériát néztük meg. A gyár körülbelül tíz éve nem működik, mert gazdaságtalanná vált. Fénykorában 600 embernek adott munkát, Parádsasvár lakóin kívül a környező települések munkaképes lakóinak is. A települést nézve még ma is érzékelhető a valamikori biztos egzisztencia, a viszonylagos jólét. Rendezett, virágos, karbantartott, élhető kicsi falu. A galéria az üvegművésznek állít emléket, mely Parádsasváron több mint 300 éves múltra tekint vissza. Az itt gyártott csiszolt ólomkristálytermékek világszerte keresettek voltak. A megszűnt üveggyárban készített használati és dísz tárgyakat felvonultató kiállítótermek bámulatosan csodás, varázslatos szépségű látnivalót kínálnak.

Ezután rövid sétát tettünk a faluban, mely során megnéztük az Ybl Miklós tervei alapján a Csevice-forrás fölé épített díszes pavilont, valamint a szintén a világhírű építész által tervezett Károlyi-kastélyt, mely csodálatosan felújított állapotban jelenleg luxusszá-

lóként üzemel. Hogy az üveggyártás minden csínját-bínját megismerjük, egy üveggyártó manufaktúrát kerestünk fel utolsóként, ahol szemünk láttára, elképesztő ügyességgel és gyorsasággal készültek apró dísz tárgyak, ízes tájszólással előadott tájékoztató kíséretében. A bemutató végén a vállalkozó szelleműek kipróbálhatták az üvegfúvást is. Ez a rész nem nélkülözte a humort sem. Aki azt gondolta, hogy mindez gyerekjáték, azt az üvegfúvó mesterek alaposan megráfálták. Innen szállásunkra, Felsőtárkányba vezetett utunk, ahol megismétlődött a tavalyi történet, ötkor ebédeltünk, hatkor pedig vacsoráztunk. Ötkor „libás” menüt fogyasztottunk Molnár Pista jóvoltából (libamáj, libasült, friss kenyér, savanyúság), majd sietve érkeztünk a tábor éttermébe vacsorázni.

Szombat reggel Ivádra indultunk. Kollégánk, Gáspár István falugondnok (Gazsi), és a polgármester, Valyon László várt bennünket. Rövid beszélgetés után megismerkedtünk a mindössze 270 lelket számláló faluval. Megnéztük a művelődési házat – gyönyörűen, szeretettel megterítve az Idősek napja alkalmából –, és látogatást tettünk a falu büszkeségét jelentő, a Start-program keretén belül épült savanyító üzemben. A korszerű, patikatisztaságú üzemet közmunkásokkal működtetik, ugyanúgy, mint a fűrészüzemet. A savanyúság értékesítésével időnként adódnak gondok, de próbálnak megfelelő felvevőpiacot találni termékeiknek. Több tonna uborkát savanyítottak, melyet

saját maguk termelnek meg az üzem közelében, az almapaprikával együtt. A fűrészüzem alig győzi a megrendelések teljesítését, a fűrészáru nagy a kereslet. Nincs iskola, a gyerekeket a szomszédos Pétervásárára hordják – éppen úgy, mint a betegeket –, van viszont óvoda. Szerencsés helyzetben vannak, hiszen a város csak három kilométerre fekszik. Rendkívül tetszett a polgármester (civilben forgácsoló) előrettekintő, racionális gondolkodásmódja. A nagyon korlátozott lehetőségek között is megtalálni a kiutat, megkeresni azt, hogyan lehet továbblépni, mindig csak előre. A savanyító üzemben zsíros kenyérrel és savanyúsággal vendégelt meg bennünket, sőt útravalónak mindenki kapott egy-egy csomagot is a helyi finomságból.

Ivádról Eger érintésével Noszvajra érkeztünk, ahol a barlanglakások látványa okozott nem mindennapi élményt számunkra. A nagymértékű elszegényedés hozta létre a könnyen megmunkálható riolittufába vájt

pincelakások élettérre válását. Megdöbbentő, hogy volt idő, amikor több száz ember is élt ezekben a sziklába vájt lakásokban, melyek helyrajzi számmal rendelkeztek, a hatalom tudtával és beleegyezésével még az 1970-es évek végén is laktak itt. Sőt, a villanyt is bevezették nekik. Ma már nem lakják, bár előfordult, hogy Noszvaj lakosságának 30 százaléka ilyen barlanglakásokban élt. Jelenleg egy szobrászokból álló csoport tulajdona, akik felújítják az épületeket, hogy később művésztelepként használják. A könnyű túra után a noszvaji Rákóczi Vendégházban ebédeltünk kemencében sült finomságokat. Szerintem a falusi vendéglátás nagyszerű iskola-példája a vendégház, ahol saját készítésű lekvárokat kóstoltunk, és persze vásároltunk is belőlük.

Ebéd után utunk a klasszikus Eger-környéki „látványosság” a Szépasszony-völgybe vezetett. Az egri borvidék leghíresebb helye, ahol a borospincék és vendéglők mindenkit szívesen

látanak egy pohár finom borra. Zeneszó, nyüzsgés, motoros felvonulás, a kezdődő szüret szőlőhegyeinek látványa, borkóstolás, hangzavar, mediterrán hangulat.

A vacsora ismét Felsőtárkányban várt, amit a Szépasszony-völgyi látogatás után meglehetősen jó hangulatban költöttünk el. Hívogatóan hangzott a közeli Bambara Hotelből hallatszó zene, de a vaksötétben, netán medvék által fenyegetve mégsem kockáztattuk az utat az erdőn át.

Harmadik napunkon Gödöllő felé vettük az irányt, ahol a gyönyörűen felújított Grassalkovich-kastély megtekintése várt ránk. Grassalkovich Antal 1730-ban építtette, majd fia bővítette, végül unokája fejezte be. A kastélyban járt Mária Terézia is, majd Ferenc József császár és Erzsébet királyné kapták koronázási ajándékkul. A második világháború után szovjet katonák raktárnak, laktanyának és istállónak használták, és a műemlékké nyilvánított részben 300 ágyas szociális otthon is működött. A felújítási munkálatok 1985-ben kezdődtek, az épületben ma múzeum működik, de a kastély jelentős rendezvényközpont is. Gyönyörű angolpark övezi. Fantasztikus gazdagság, rengeteg emlék Sissi királynéval kapcsolatosan, Ferenc József dolgozószobája, csodaszép cserépkályhák, fegyvergyűjtemény, kápolna, barokk színházterem, festmények, aranyozás, egy letűnt uralkodóházi világ megannyi szépsége látható a termekben.

A kastélyban látott sok gyönyörűség után jól esett az ebéd, ami egyben az út végét is jelentette, hiszen ezután már a hazaút várt ránk. Ismét sikerült nagyon tartalmas, sok érdekes látnivalóval fűszerezett programot összeállítani. Köszönjük az emlékeztető utazást.

Vidácsné Lukucz Éva

Záróprogramok Dunafalván és Harkakötönyben

Rendszerezés a vérnyomásmérés

A vérnyomásmérő szűrőprogram záró rendezvényét két településen, Dunafalván és Harkakötönyben tartotta meg a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete. Összeállításunkban a projektben résztvevők gondolatait osztjuk meg olvasóinkkal.

Dunafalván és Harkakötönyben is a polgármester mutatta be a települést a zárórendezvényeken. A TÁMOP 6.1.5. pályázati program keretében résztvevő falu- és tanyagondnokok beszámolhattak a vérnyomásmérés és az egészségtudatosítási tanácsadás tapasztalatairól. Elmondták, hogy a gondozottjaik közül sokan örültek a lehetőségnek, azonban voltak olyanok, akik teljes mértékben elzárkóztak a vérnyomásmérés, valamint a tanácsadás elől. Többen beszámoltak arról, hogy a nőkkel könnyebb volt szót érteni, hamarabb elfogadták a segítséget, mint a férfiak. A tanácsadásokból az is kiderült, hogy a legveszélyeztetettebb korosztály a középkorú lakosság.

„Amikor belekezdtem a vérnyomásmérő program megvalósításába, azt hittem könnyű lesz azt a 10 fő résztvevőt rábeszélni. Azonban azt tapasztaltam, hogy sokan nem törődnek a vérnyomásukkal, az egészségükkel. Amikor megkérdeztem, hogy lenne-e kedve részt venni ebben a programban, olyan válaszokat kaptam, hogy – „nekem biztos jó a vérnyomásom” – „havonta egyszer méri az orvos” – „engem nem érdekel olyan, amilyen” – „van mérőm, ha rosszul érzem magam meg szoktam mérni”, stb. Mindemellett, aki esetleg szokta is mérni, sajnos sokszor nem helyesen tette azt.”

Bíró Zoltán

kelebiai tanyagondnok

A programban résztvevő tanyagondnokok elmondták, hogy az idősebb

Újvári Csabáné (Dunafalva)

Dunafalva: Magosi György polgármester mutatja be a települést

generáció jobban tisztában van az egészségügyi állapotával, náluk leginkább a kezelt vérnyomásprobléma a jellemző.

„Pár kiugró érték is volt néhány embernél, ami kapcsán azonnal – ha volt otthon – Tensiomin tablettát rágattam szét velük. Természetesen végig konzultáltam a házi orvosunkkal, aki nagyon szívesen segített, mert így az ő munkáját is megkönnyítettem.”

Neszevecskó Józsefné

Bácsszőlős tanyagondnoka

„A tanyagondnokok több esetben találkoztak a fehéreköpeny szindrómával, ami néhány nap után elmúlt, ahol azonban továbbra is kiugróan magasabb értéket mértek a tanyagondnokok, felhívták a figyelmet a magas vérnyomás veszélyeire. A legtöbb magas vérnyo-

másban szenvedő betegnek nincs betegségtudata és a következmények súlyosságával sincsenek tisztában. Tünetekkel ritkán jár, viszont alattomosan, lappangva károsítja az érfalakat és előidézhethet komoly szövődményeket, mint például a stroke-ot vagy az szívinfarktust. Az érintettek a legtöbb esetben panaszmentesek, de néha érezhetnek, tapasztalhatnak tompa fejfájást, látászavart, rossz közérzetet, ritkán orrvérzést, vagy súlyos esetben eszméletvesztést. Ezek figyelmeztető jelek is lehetnek a magas vérnyomás kialakulására. A kezeletlen hipertónia komoly szövődményeket vonhat maga után. Befolyásolhatja a gondolkodást, a tanulási képességet, emlékezőt, de előidézhethet szívelégtelenséget, az

Kovács Katalin (Zsana)

Tóth Mária (Érsekhalma)

Bozó Sándor (Móricgát)

Kocsis György (Kelebia)

Lajos László (Balotaszállás)

érfalak károsodását, vesekárosodást, látásvesztést. Az egészséges életvitel segítségével megelőzhető a magas vérnyomás, illetve csökkenthető a szövődmények kialakulása.”

Veiszhab Imréné
bócsai tanyagondnok

Az ellátottak közül, többen eddig is mérték/mérették a vérnyomásukat, de nem vezettek vérnyomási naplót.

„Érdekes tapasztalat volt számomra az is, hogy az idősebbek, ha nem is rendszeresen, de méregetik a vérnyomásukat, igaz nem írják fel, de legalább időnként megnézik. Általában van saját mérőjük, viszont a fiatalabbak nem igazán szokták mérni, esetleg orvosi vizsgálaton, mert nem érnek rá foglalkozni vele.”

Szőkéné Szedő Szilvia
Csikéria

A lakosok már a rendszeresen vezetett naplóval keresik fel a háziorvost.

„Vérnyomásmérő program keretében a rendszeres méréseket követően

a háziorvos több ízben is változtatott az eddigiekben rendszeresen szedett gyógyszereken, és megfigyelhető volt a pozitív változás, jobban odafigyeltek az idősök a rendszeres mozgásra a megfelelő táplálkozásra. Amennyiben azonban probléma vagy rosszullét jelentkezett, a tanyagondnoki szolgálat útján megoldódott a rászorult soron kívüli háziorvoshoz történő szállítása.”

Tápai Károly
kisszállási tanyagondnok

A program nemcsak a rendszeres vérnyomásmérés fontosságára hívta fel a figyelmet, hanem az ellátottak részéről igény mutatkozott a rendszeres vércukormérésre is.

„Már a program előtt is mértem esetenként vérnyomást, amikor valaki a közérzetére panaszkodott, akkor is örültek a törődésnek, most viszont szinte hálásak voltak a rendszeres törődésért, ami még házhoz is jött. Volt, akit én kértem a részvételre, volt, aki hallotta mástól és ő is ellenőriztetni szeretne volna ezért csatlakozott. De a legna-

gyobb meglepetés az önkormányzat közmunkásai részéről ért, amikor megkerestek ebéddőben és azt kérdezték tőlem: Mi miért maradunk ki minden jóból? Először nem értettem, de amikor felvilágosítottak, úgy döntöttem, ők sem maradnak ki, nekik is mértem heti egy alkalommal. Részükről vetődött fel, hogy vércukrot is kellene mérni, így hát mi belevettük azt is. A kettő együtt osztatlan sikert aratott, főleg az idősebbek körében, mivel nem kellett a háziorvoshoz menni méretni, az otthonukban elintéztünk mindent. Mert hát otthonról kimozdulni a legnehezebb, főleg orvoshoz, mivel a többség azt vallja: majd elmúlik. Többen a jövőben is folytatják a szűrőprogramot”

Tóth Mária
érsekhalmi tanyagondnok

„Általánosságban elmondható, hogy a program hasznos volt, mivel a kisebb városokban, falvakban az emberekhez nem olyan mértékben jutnak el ezek az információk, mint a nagyobb városokban, ahol ezzel napi szinten találkozhatnak az emberek, akár az utcán akár a boltokban.”

Lajos László
Balotaszállás tanyagondnoka

„A pályázati program október 15-én befejeződött ugyan, de gondozottaim és a háziorvos kívánságára továbbra is folytatom a vérnyomásmérést. A falugondnoki busz felszerelésének a továbbiakban része lesz a vérnyomásmérő. Hiszem azt, hogy ezzel a tevékenységgel – a magam szerény lehetőségeivel – én is hozzájárulhatok egy egészségesebb Móricgát kialakításához.”

Bozó Sándor
móricgáti falugondnok

Harkakötöny: Apró Zoltán falugondnok

Összeállította: Kovács Edit

Országos szakmai konferencia Zala megyében

Fontos az együttműködés

A Zalai Falvakért Egyesület a falu- és tanyagondnokat segítő egyesületek együttműködésével és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával 2015-ben Nován rendezte meg a falu- és tanyagondnoki szolgáltatások országos szakmai konferenciáját.

Hajnali fél hatkor, szemerkélő esőben indultunk a Zala megyei Nova községbe, a konferencia helyszínére. Kecskemérről egyesületünk képviselőjében négyen – Csörszné Zelenák Katalin ügyvezető, Sümeginé Ország Edit, Farkas Márta ceglédi tanyagondnok és Kovácsné Lázár Ilona – indultunk, majd Soltvadkerten csatlakozott hozzánk Bálint László elnök, valamint Kovácsné Katz Erika rőszkei tanyagondnok is.

A konferenciának otthont adó, csodálatos természeti környezetben fekvő Nova község körülbelül 800 fős lélekszámú település, Zalaegerszegtől 30, Lentitől 15 km-re. Göcsej középpontjában van, így „Göcsej fővárosának” is szokták emlegetni.

Az egybegyűlteket Víg László országgyűlési képviselő, Pácsonyi Imre, a Zala Megyei Közgyűlés alelnöke, Lendvai Jenőné, Nova polgármestere, Guitprechné Molnár Erzsébet, a Zalai Falvakért Egyesület elnöke köszöntötte. A nyitóelőadást Az ágazati együttműködés a falugondnokságban, a jövő irányai címmel Horváth Takács Bernadettől, az EMMI szociális szakreferensétől hallhattuk. Kovács Edit közösségfejlesztő vezetésével pódiumbeszélgetés részesei lehettünk Ami jól megy nekünk – közösségi leltár a falu- és tanyagondnokságról témában. A disputa résztvevői voltak: Herpainé Márkus Ágnes és Kostyál Árpád szociálpolitikus. Megállapításuk: „Ahol jól működik a falugondnokság, egyéb módon is jól működik a falu.”

Délután témavezetőink irányításával „World cafe”-t tartottunk a falugondnokságról, amely egy olyan gondolkodási és beszélgetési módszer, amelyben a résztvevők megosztják egymással gondolataikat, érzéseiket, céljait, ötleteiket. Három témában, kilenc asztaltársasággal folyt a munkabeszélgetés: 1. Falugondnokok a mindennapokban – falugondnoki pályakép, 2. A közösség megtartó ereje, együtt a közösséggel, 3. Erőforrások összehangolása, a falvak jövője.

A nap zárásaként este Kovács Gyula, Magyar Örökség-díjas erdész-gyümölcsész tartott előadást, régi hagyományos gyümölcsfajtákról, amelyeket nem kell megszerezni, hiszen rezisztens fajták, valamint a metszésük sem szükséges a gyökér és korona közötti egyensúly miatt. Egyszer volt Hetés címmel megrázó kisfilmet vetített, amelynek témája a kiüresedett, elhagyott, lepusztult aprófalvakról szólt.

A második napon, pénteken reggel az előző nap összefoglalóit ismertették a témavezetők, majd Horváth Takács Bernadett nyitóelőadására került sor Az integrátor – a falugondnok összekötő szerepe a szolgáltatásokban címmel. A szociális szakmák és társszakmák képviselőinek rövid előadásával folytatódott a konferencia, mely-

nek résztvevői: Lakner Zoltán, a Szociálpolitikai Szemle főszerkesztője, Aranyosiné Kulman Anikó, a TÁMASZ Alapszolgáltatási Intézmény mb. intézményvezetője, Tolácziné Varga Zsuzsanna, a szekszárdi Gyermejjóléti Központ szakmai vezetője, Pál Zoltán, Kerkaszentkirály polgármestere, Skrabut Éva, a Zala Megyei Népművészeti Egyesületének elnöke, Kovács Edit, a Közösségfejlesztők Egyesületének elnöke, Serafin József, a Baptista Szeretetszolgálat módszertani igazgatója. Az előadások során kiemelték a falu- és tanyagondnoki szolgálatok együttműködő szerepének fontosságát. További fontos megállapítások: Partnernek kell tekinteni a falugondnokot. Növekszik a falugondnoki szolgálat iránti igény, mert hátrányt csökkentenek. A szolgálatot nem rászorultsági alapon kell szervezni. A falugondnok híd a település vezetői és az emberek között.

Serafin József a szakmafejlesztést szorgalmazta, azt, hogy a falugondnokság levédett legyen, mint szakma: erősebb, lehatároltabb, védettebb. Mindez azért, hogy minél több ember otthona lehessen a saját településen. Kovács Edit megfogalmazása szerint a falu- és tanyagondnokság „évtizedek óta fennálló, fejlődő, több száz településen, több mint 1000 főt foglalkoztató, több ezer főt elérő, önálló képzési rendszerrel rendelkező szakmai válasz egy komplex közösségi problémára, erőforrás-hiányos településeken.”

A nap további részében Herpainé Márkus Ágnes összegezte a konferencia eredményeit, s a szervezők levelet fogalmaztak meg az Emberi Erőforrások Minisztériumának. Ezután emléklapokat adtak át azon falu- és tanyagondnokok részére, akik több mint 15 éve teljesítik szolgálatukat. A résztvevők megemlékeztek Kemény Bertalanról, a falugondnoki szolgálat alapító atyjáról, valamint Szanyi Éváról, a szolgálatok segítőjéről is. Itt említeném meg a kiváló szervezést, sok hasznos ismerettel és tapasztalattal lettünk gazdagabbak.

Végezetül hadd írjam ide az egyik előadó Móra Ferenc-től idézett sorait: „Minden kis viaszgyertya megtanít arra, hogy egy kis melegért, fényért érdemes tövig égni, mert a kis dolgok fénye az, ami bevilágítja életünket.”

Kovácsné Lázár Ilona
tanyagondnok, Szentkirály

Kishegyesi tapasztalatgyűjtő tanulmányút

Őszinte emberi kapcsolatok

Tavasszal a Nők Kishegyesi Fóruma és a Kishegyesi Szociális Ellátó Rendszer munkatársai tanulmányúton jártak a Kiskunmajsai Orgona Református Egyesített Szociális Intézményben. Nemrég viszonzottuk a látogatást.

Még a tavaszi tanulmányút végén invitált bennünket Zsidai Erzsébet, a Nők Kishegyesi Fórumának vezetője hasonló intézménylátogatásra a szerbiai Kishegyesre. A meghívást elfogadva 2015 októberében útnak is indult küldöttségünk. Nagy szeretettel fogadtak bennünket, megérkezésünkkor különleges helyi ételt kóstolhattunk.

Számos szolgáltatás működésébe tekinthettünk be. Csabai Arankával, a helyi házi gondozóval (az ő megnevezésük szerint gazdasszonnyal) töltöttünk pár órát: több gondozottnál (felhasználónál) jártunk. A feladatok hasonlóak, mint nálunk. Ami meglepő volt, hogy nekik még az ebéd elkészítése is a feladataik közé tartozik, amennyiben igény van rá, mert egyéb lehetőség nincs. A falugondnokok és a gondozónők szoros együttműködésben dolgoznak. Jó volt látni a nehéz körülmények ellenére is a segítőkész hozzáállást. Amennyivel szerényebbek az anyagi források, azt többszörösen pótolják odafigyeléssel, törődéssel, az emberi kapcsolatok őszinte megélésével.

Ellátogattunk a Feketicsen működő Izida „fogytékos nappali intézménybe” is. Itt Papp Julianna intézményvezető és az éppen tevékenykedő ellátottak által családias, megható pillanatokat élhettünk át. Részletes tájékoztatást kaptunk a mindennapi életükről, lehetőségeikről, finanszírozásukról, működésükről. Körbejárva az intézményt, a

A tanyagondnokok is megismerhették az ottani falugondnoki munkát. Szikora Tibor tanyagondnok elmondta, hogy a szolgáltatás nem ingyenes, az ellátottak térítési díjat fizetnek. Az állam nem támogatja központi költségvetésből a működésüket, hanem pályázatokból, önkormányzati támogatásból teremtik elő az ellátás anyagi feltételeit. Az ellátottak egyszerű, kedves emberek. Világossá vált számunkra, hogy a segítő embert mindenütt, határon innen és határon túl is szeretettel és bizalommal várják az emberek.

A házi gondozónők betekintheztek a nálunk ismeretlen „gondozó házak” életébe. Ezek magánházak, ahol a tulajdonos átalakította házának egy részét, hogy az idősek

befogadására alkalmas legyen. Ez a házi gondozás és a bentlakásos intézmény közti megoldás. Azokat az időseket látják el, akiknek nincs hozzátartozójuk és otthonukban már nem megoldott az gondozásuk. A házi gazdasszony gondoskodik az ellátásukról, illetve a gondozónő is segíti a munkájukat. Humánus megoldásnak találtuk ezt a rendszert, megfelelő ellátást kapva otthonias környezetben élnek a gondozottak.

Tájékoztatást kaptunk a településen működő egyéb szociális rendszerekről is, melyek szűkös anyagi támogatások mellett is a lehető legtöbbet hozzák ki a szociálisan rászorult emberek ellátása érdekében. Amennyivel szerényebbek az anyagi források, azt többszörösen pótolják odafigyeléssel, törődéssel, az emberi kapcsolatok őszinte megélésével.

Kirándulásunk záró programjaként ellátogattunk a Kátaitanyára, ahol a gazda a természet adta lehetőségeket kihasználva hozott létre egy magával ragadó kirándulóhelyet, melyet körbejártunk, majd a látottakat elraktározva magunkban hazafelé indultunk.

Egy gyönyörű napot töltöttünk el határunkon túl, más „elvárásokkal” dolgozó emberek között, akik valóban hivatásként végzik mindennapi munkájukat. Felejthetetlen volt a látogatás. Köszönjük a lehetőséget a megismerésre, az új kapcsolatok kiépítésére és a tapasztalatcserére.

maga egyszerűségében, mindenhol a szeretetteljes gondoskodás volt érezhető. Számos kézműves lehetőséget nyújtanak számukra: gyöngyfüzést, hímzést, varrást, selemfestést, agyagozást, stb. Az így elkészült munkák díszítik az épület valamennyi termét. Felfigyeltünk a gyógynövénytermesztésre, amit az ültetéstől, a szaporítástól egészen a szárításig maguk végeznek. Az ellátottak által díszes üvegekben tárolják a terméseket, melyekből mi is kaptunk ajándékba.

Megterített asztal mellett hallgattuk végig az ellátottak érzelmmel teli műsorszámait. Ha csak percekre is, de csodálatos volt részévé válni ennek az őszinte, családias közösségnek.

Nemzeti értékek

Buda Ferenc munkássága

Buda Ferenc 1936. november 3-án született Debrecenben. Szülei fontosnak tartották taníttatását, így már az iskolás kor előtt olvasóvá vált. Az irodalmi pályán egykori gimnáziumi tanára, Kiss Tamás indította el. Bár érdekelte a képzőművészet és a néprajz is, végül a magyar-országi szakon kezdte meg tanulmányait a debreceni egyetemen.

Húsz évesen már verseket írt. 57-ben forradalmi versei miatt egy év börtönre ítélték, és szabadulása után az országot járva segéd munkásként dolgozott. Jóakarói segítségével újra publikálni kezdett, a pesti irodalmi élet aktív szereplője lett. Tanító volt Pusztavacson, Kecskeméten, majd Kerekegyházán. Az 1969-ben induló Forrás folyóirat munkatársa lett. 1970 és 1986 között a Bács-Kiskun Megyei Levéltárban dolgozott.

Az első verseskötönyve 1963-ban Füvek példája címmel, gyűjteményes kötete 1992-ben és 2006-ban jelent meg. Gyermekverseket és prózaköteteket is publikált. Költészeti munkássága mellett jelentős a műfordítói tevékenysége is, mely többek között a kirgiz, a lapp, a mordvin, a török és a finn népek kultúrájába kalauzolja el olvasóit.

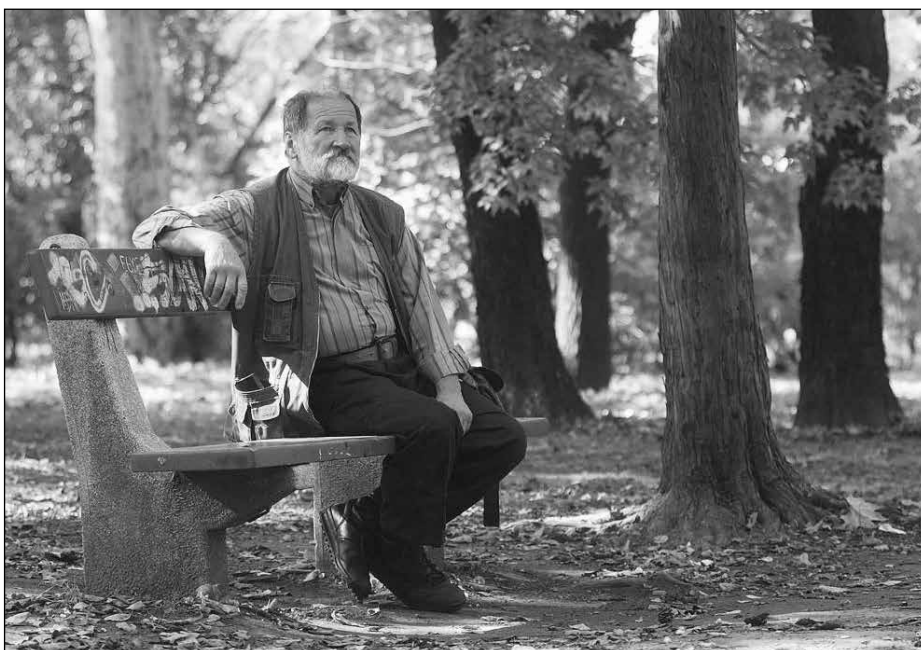
Hosszú időn át volt a Magyar Írószövetség Duna-Tisza-közi csoportjának titkára, a Magyar Művészeti Akadémia tagja (2002), a Magyar Versmondók Egyesületének tiszteletbeli elnöke (2013). Munkásságát számos díjjal jutalmazták, többek között József Attila-díjjal, Radnóti-díjjal, Nagy Imre-emlékplakettel, Magyar Művészetért Díjjal, Pro Literatura-díjjal, Kossuth-díjjal, Magyar Köztár-

Olvasóink figyelmébe!

Jelen lapszámunkból anyagtorlódás miatt kimaradt az Asszonyok a mindszeri tanyavilágban című útinapló. A sorozatot januári számunkban folytatjuk!

sági Érdemrend középkeresztjével, a Nemzet Művésze-díjjal. 2015-ben Buda Ferenc munkássága Bács-Kiskun megye nemzeti értéke lett.

A szépirodalom mellett faragással, bőr- és fémmegmunkálással is foglalkozik. Házasságában hat gyermeke született. Jelenleg Tiszakécskén él.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeziné Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE